

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Masarykova univerzita

Provoz obchodu a služeb

jaro 2019

Systematizace maloobchodních jednotek

- **podle druhu prodáváného zboží**
  - ✓ *potraviny*
  - ✓ *spotřební zboží*
  - ✓ *ostatním průmyslovým zbožím včetně stavebnin*
  - ✓ *Jiné*
- **podle způsobu inkasa plateb**
  - ✓ *za hotové*
  - ✓ *na úvěr*
- **podle způsobu prodeje**
  - ✓ *samoobslužný*
  - ✓ *pultový*

Systematizace maloobchodních jednotek

■ podle velikosti prodejní plochy

- ✓ *drobné prodejní jednotky (do 400 m² prodejní plochy)*
- ✓ *supermarkety (400 – 2 500 m² prodejní plochy)*
- ✓ *hypermarkety (nad 2 500 m²)*
  - ❖ *typ A (2 500 - 5 000 m²)*
  - ❖ *typ B (5 000 - 7 500 m²)*
  - ❖ *typ C (7 500 - 10 000 m²)*
  - ❖ *typ D (nad 10 000 m²)*
- ✓ *Zvláštní místa zaujímají obchodní centra vybavená kromě obchodu veškerým doplňkovým zařízením, včetně pro využití volného času.*

Systematizace maloobchodních jednotek

■ podle obchodních operací

- ✓ *obchod ve výrobě (odbytový sklad, přímý prodej, řemeslníci)*
- ✓ *velkoobchod*
- ✓ *maloobchod*
- ✓ *obchodní zástupce*
- ✓ *obchodní cestující*
- ✓ *obchodní makléř*
- ✓ *komisionář*
- ✓ *zasílatel (speditér)*
- ✓ *burzy*
- ✓ *aukce*
- ✓ *veletrhy*

Obchodní kategorie

- **Prostředníci** představují obchodní firmy (činnosti), v plném slova smyslu obchodní. Jsou prostředníkem směny mezi prodávajícím a kupujícím z hlediska nabídky zboží, jeho dodání, vyúčtování, z hlediska plné odpovědnosti.
- **Zprostředkovatelé** vyhledávají trhy pro nákup nebo prodej a konkrétní partnery pro svého obchodního zákazníka, dojednávají podmínky, které by vyhovovaly oběma subjektům pro jednotlivé obchodní případy, organizují informovanost o zboží a podmínkách prodeje či jeho převedení. Svým způsobem jde o služby pro obchodní činnosti.

Prostředníci

- **Velkoobchod** (wholesale)
je podnik (případně činnost) nakupující zboží ve velkém od výrobců a ve velkém i prodávající maloobchodníkům, pohostinským zařízením a drobným výrobcům (cukráři, lahůdkáři) - a to bez podstatné změny. Velkoobchod zboží většinou skladuje a rozváží odběratelům, vyskytují se však i dodávky traťové bez vlastního skladování a prodej menším odběratelům formou samoobsluhy (Cash and Carry). Do velkoobchodních činností se zahrnuje i stáčení vín a olejů, pražení a balení kávy, balení ovoce apod.

Prostředníci

- **Velkoobchod** (wholesale)
  - ✓ **výrobce - velkoobchodník**
prodává převážně výrobky své produkce,
kompletuje však sortiment i od jiných výrobců,
aby byl dobře prodejným,
  - ✓ **velkoobchodník - dohotovitel**
nakupované standardní zboží upravuje
(módní doplněk, obal).

Prostředníci

- **Maloobchod** (Retail)

je podnik (nebo činnost) zahrnující nákup od velkoobchodu nebo od výrobce a jeho prodej bez dalšího zpracování konečnému spotřebiteli. Maloobchod vytváří vhodné seskupení zboží - prodejní sortiment, co do druhů, množství, kvality, cenových poloh, skladováním vytváří pohotovou prodejní zásobu, poskytuje informace o zboží, zajišťuje vhodnou formu prodeje a předává marketingové informace dodavatelům (přání spotřebitelů).

Prostředníci

Maloobchod (Retail)

- ✓ **Obchod ve výrobě**
prodej svých výrobků přes odbytový sklad pro velkoobchodníky.
- ✓ **Přímý prodej konečnému spotřebiteli**
prodej strojů a velkých investičních celků, drobný specializovaný sortimentu - zásilkový obchod a vlastní firemní prodejny.
- ✓ **Prodej související s řemeslnou výrobou**
cukrářství, prodej zmrzliny, pekařství, uzenářství, klenotnictví apod. čerstvost a originalitu podporuje prosperitu tohoto projeje výrobců
- ✓ **Obchod zemědělských výrobců**
vlastní prodej na lokálních trzích - ovoce a zelenina - prodej podnikům či družstvům potravinářského průmyslu.

Zprostředkovatelé

Nejobvyklejšími kategoriemi zprostředkovatelů v obchodních činnostech jsou:

- ✓ obchodní zástupce,
- ✓ obchodní cestující,
- ✓ obchodní zprostředkovatel (makléř),
- ✓ komisionář,
- ✓ zasilatel - speditér,
- ✓ burza,
- ✓ aukce,
- ✓ veletrhy.

Zprostředkovatelé

■ Obchodní zástupce

... je samostatný obchodní subjekt (jednotlivec s vlastní firmou nebo obchodní společnost), který pracuje jménem podniku, s nímž uzavřel smlouvu o obchodním zastoupení, a na jeho účet, tj. všechny výnosy i ztráty převádí na účet zastoupeného.

Činnost obchodního zástupce spočívá ve vyhledávání vhodných odběratelů, kterým předkládá při osobních návštěvách nebo písemně nabídky zboží spolu s katalogy, vzorky, ceníky a dalšími materiály vztahujícími se k prodeji zboží.

Zprostředkovatelé

■ Obchodní cestující

... který je obchodním pracovníkem dodavatele, z jehož pověření a jehož jménem a na jehož účet a nebezpečí sjednává obchodní transakce - získává objednávky a poskytuje poradenské služby.

V některých aspektech je jeho činnost obdobná jako u obchodního zástupce - sleduje trh, konkurenci, platební schopnost zákazníků, umožňuje podniku rychlou reakci, přizpůsobení trhu.

Informuje zákazníky o nových výrobcích, pravidelně je navštěvuje a "pěstuje si je". Podává zaměstnavateli pravidelné zprávy.

Obchod buď jen zprostředkovává nebo i uzavírá. Na základě plné moci může i inkasovat. Zainteresován je většinou formou podílové mzdy. Není obchodní firmou.

Zprostředkovatelé

- Komisionář

... prodává a nakupuje vlastním jménem na cizí účet různé komodity: zboží, cenné papíry.

Vzájemný vztah mezi komitentem a komisionářem je upraven tzv. komisionářskou smlouvou, další smlouva, např. kupní, pak je uzavírána mezi komisionářem a zákazníkem (komitent $\Leftrightarrow$ komisionář $\Leftrightarrow$ zákazník).

Zprostředkovatelé

- **Zasílatel (speditér)**

... je typem komisionáře, který obstarává přepravu a související služby vlastním jménem na příkazcův účet.

Do náplně činnosti speditéra patří obstarávání přepravy zásilek, zajištění dopravních prostředků, koordinace přepravy zásilky na místo určení různými dopravními prostředky (dopravci), popř. zajištění skladování a překládání zásilek, obstarávání nutné péče o zásilky, obstarávání potřebných dokladů.

Velké speditérské firmy tyto činnosti nejen zprostředkovávají, ale samy je též zajišťují vlastními dopravními prostředky, vlastním jménem a na vlastní účet a nebezpečí. Stávají se i dopravci.

Zprostředkovatelé

- **Burzy**

... jsou zvláštní formou organizace trhu, na kterém se ve velkém obchoduje s hromadným, zastupitelným a nepřítomným zbožím.

Typickými druhy burzovního zboží jsou zejména suroviny, ale též cenné papíry a devizy.

Burzy se organizují pod státní kontrolou, jako burzy charakteru všeobecně přístupných shromáždění i jako soukromé obchodní společnosti nebo jako podniky těchto společností.

Zprostředkovatelé

■ Aukce

... jsou v podstatě veřejné dražby, na nichž se prodá zboží tomu, kdo nabídne vyšší cenu, jde tedy o jednostrannou soutěž kupujících.

Na rozdíl od burz je možno si zboží nebo alespoň vzorky prohlédnout.

Aukce mají většinou charakter velkoobchodní. Pořadatelé aukcí mohou být vlastníci zboží nebo jejich organizace, aukční společnosti, přístavní správy nebo státem pověřené organizace - agenti. Vedle přímých kontrahentů jednají na aukcích i zprostředkovatelé - dohodci. Kromě známého způsobu lze použít i tzv. zapisovací řízení. Zájemci dávají po prohlídce zboží písemné nabídky - akceptuje se cenově nejvýhodnější nabídka. Důvod této formy - vyloučit nepříznivý vliv při malé návštěvnosti aukce a obrana proti dohodě vydražitelů - kupců.

Maloobchodní charakter mají aukce starožitností, dražby zapomenutých předmětů apod.

Zprostředkovatelé

- Veletřhy

... jsou tradiční kategorií obchodních činností. Slouží ke zprostředkování, i když právně do žádných obchodních vztahů s klienty nevstupují - vyjma nájmu (BVV - Brněnské veletřhy a výstavy).

Původně měly zbožový charakter s promptním prodejem vystaveného a nabízeného zboží.

V dalším vývoji jsou nahrazovány veletřhy vzorkovými (zbožovou funkci přebírají zbožové burzy).

Úlohou veletřhů je umožnit účastníkům seznámit se s vystavovanými vzorky a usnadnit tak realizaci obchodních transakcí.

Maloobchod mimo sít' prodejen

Prodej v automatech

- ✓ ... představuje v ekonomicky vyspělých státech 1,3% až 1,6% všech maloobchodních prodejů.
- ✓ Výjimkou je Japonsko, kde se tento podíl odhaduje na 5-6%.
- ✓ Ve všech případech však jde o *doplňkový prodej* - často při seskupení několika typů automatů.
- ✓ Funkčně jde o doplňkové stravování (studené a teplé nápoje, cukrovinky a studené přesnídávky) a doplňkový prodej jednoduchého sortimentu.

Maloobchod mimo sít' prodejen

Přímý prodej

- ✓ ... odvozuje svůj název od „přímého kontaktu“ výrobce se zákazníkem.
- ✓ Prodej realizují prodejci, kteří přicházejí za zákazníkem do bytu. Z toho je patrné, že název není přesný, protože existuje prostředník - prodejce - a u velkých firem i 1-2 skladové články.
- ✓ Přesnější by zřejmě byl název „prodej v domácnostech“. Prodejci pořádají někdy setkání více rodin, stále se však snaží zachovat zdání rodinného prostředí. Určité skupině zákazníků tento prodej vyhovuje.
- ✓ Prodejce je adresná osoba, která vyřizuje i reklamace a pravidelně udržuje kontakt - o rodinu pečuje.

Maloobchod mimo sít' prodejen

Zásilkový obchod

- ✓ ... představuje „obchod na dálku“, kde spojovacím médiem je tradičně katalog a písemná objednávka.
- ✓ Klasické zásilkové obchody mají většinou rozsah plnosortimentních domů, většinou mají souběžně i prodejní jednotky.
- ✓ Oslovení odběratelů obstarávají obchodní zástupci; existuje stálá evidence zákazníků.
- ✓ V 90. letech se rozšířilo zřizování agentur - u drobných obchodníků, kteří mají část zboží zásilkového obchodu k prodeji, u ostatního zboží zprostředkují objednávku.

Maloobchod mimo sít' prodejen

- **Elektronické podnikání (e-business)**
  - ✓ Zahrnuje celý komplex aktivit a vztahů podniku se svými partnery
  - ✓ *Tvorba poptávky po nabízeném zboží a službách*
  - ✓ *Efektivní a flexibilní způsob vzájemné a mnohostranné komunikace*
  - ✓ *Rychlé přijímání a vyřizování objednávek*
  - ✓ *Podpora prodeje, prodejních a poprodejních služeb*
- **Elektronický obchod (e-commerce)**
  - ✓ Realizuje se mezi dvěma podniky (B2B) nebo vůči spotřebiteli (B2C)
  - ✓ (B2B) - *elektronické zásobování (e-procurement)*
  - ✓ (B2B) - *elektronické tržiště (e-marketplace)*
  - ✓ (B2C) - *internetový obchod*

Maloobchod mimo sít' prodejen

Stánkový prodej

- ✓ je obecně chápán jako oživení nákupních možností, současně však i jako nekalá soutěž pro ostatní maloobchodníky
- ✓ jde hlavně o kvalitu zboží a o možnost reklamací. Na druhé straně je stánkový prodej s ohledem na minimální kapitálovou náročnost vhodný pro začínající obchodníky.

Tržiště (trhy)

- ✓ *představují plochy se stánky (prodejními pulty), které si pronajímají individuální obchodníci.*

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Masarykova univerzita

Děkuji za pozornost!

Příjemný zbytek dne!